

Slavnostni govornik: Dr. Rado Bohinc

Lokacija: Cesta na Brdo 5, 4000 Kranj (pred objektom hipermarketa podjetja Mercator, d.d.

Javna prireditev: Zaključna proslava »31. pohoda prijateljstva in spominov – Udin boršt 2024«

Datum: 27. 4. 2024

Spoštovane tovarišice, spoštovani tovariši, borke in borci partizanske vojske, veterani vojne za Slovenijo, spoštovani gosti!

S ponosom in odgovornostjo do zgodovinske resnice, častimo spomin in se priklanjamo domoljubom in junkom NOB, ki so pred desetletji žrtvovali vse, za vrednote narodne osvoboditve! Z Udin borštom je povezan začetek oboroženega partizanskega upora zoper okupatorja na Gorenjskem. Udin boršt je bil od 16. do 21. aprila 1942 prizorišče hrabrega boja borcev Kokrške čete s premočnimi sovražnimi okupatorskimi silami; 18 borcev je izgubilo življenje. Koncem julija 1941 je bila ustanovljena Kranjska četa in zbor aktivistov OF. Udin boršt je tako postal del vseslovenskega uporniškega partizanskega boja.

Naša odgovornost do prihodnjih rodov je ohranjati trajen in spoštljiv spomin na številna junaštva in žrtvovanja borcev za narodno osvoboditev. Zato smo ponosni, da sta Skupščini nekdanje občine Kranj in občine Tržič že leta 1981 sprejeli pobudo ZZB NOB o spominski ureditvi tega krajinskega parka, ki je danes zgodovinski in kulturni spomenik: ».....zaradi velikega pomena za NOB in delavsko gibanje«.

Da je bil Udin boršt med NOB pomembno žarišče partizanstva na Gorenjskem, priča kar dvanajst spomenikov, obeležij in spominskih plošč iz obdobja 2. svetovne vojne, označenih je več krajev, kjer so se zadrževali partizani.

Slavimo Dan upora proti okupatorju, ki je zgodovinsko tudi Dan Osvobodilne fronte (nastala 26. aprila 1941). OF je bila pluralna, domoljubna in narodno osvobodilna sila.....predstavlja enega od zgodovinskih temeljev slovenske osvoboditve in državnosti. OF je bila in je tudi danes zakladnica vrednot humane in demokratične družbe, domoljubja, narodne enotnosti in upora proti zavojevanju in nasilju nad ljudmi ter antifašizma.

OF je s partizansko vojsko in zavezniškimi silami dosegla veliko vojaško zmago; OF je Slovence osvobodila suženjstva/pokorščine imperialističnim in zločinskim režimom, kot sta bila nacizem in fašizem in njihove hlapčevske organizacije domačih izdajalcev.

OF, kot množično odporiško gibanje je temelj slovenske narodnoosvobodilne vojske. Partizanske čete so se širile v bataljone, odrede in grupe odredov in nato v partizanske brigade, 7. in 9. korpus in 5 divizij.....ob koncu je štela 100.000 borcev, ki so bili del velikega antinacističnega zavezništva zmagovalcev 2. svetovne vojne, kar priznava danes ves svet.

OF je zgled političnega pluralizma in hkrati narodne enotnosti.....vanjo so se množično vključevale Slovenke in Slovenci različnih političnih prepričanj, povezani v skupnem političnem in narodnem projektu: boju proti okupatorju.

OF je izvir slovenske državnosti.....sledijo ji znameniti mejniki:

- Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju oktobra 1943,
- Slovenski narodnoosvobodilni svet v Črnomlju februarja 1944,
- Oblikovanje narodne vlade Slovenije v Ajdovščini 5. maja 1945 in
- Plebiscitarna osamosvojitve v letu 1991 in razglasitev temeljne ustavne listine o samostojnosti.

Naša odgovornost ni le spoštovanje resnice, temveč tudi njeno obvarovanje za prihodnje rodove.

Politične sile, ki so bile v najtežjih časih osvobodilnega boja Slovencev, na napačni strani zgodovine, to je na strani okupatorja, že desetletja perejo svojo vest pred potomci tako, da neprizanesljivo lažejo tako v psevdogodovinskih knjigah, še bolj pa v dnevno političnem strankarskem agitpropu. Izmišljajo si teze o osvobodilnem boju, kot revoluciji ali pa o domobranstvu, kot domoljubnem boju proti komunizmu.

Takšna zloraba evropske zgodovine za strankarske interese ni le brezupen in cenen politični populizem, temveč tudi nedomoljubno žaljenje narodno osvobodilne epopeje, namesto, da bi bili nanjo, kot zavedni Slovenci, ponosni. Prav tu je tudi vir zla, ki se dnevno izraža kot poglobljanje vse bolj nepomirljivih nasprotij in političnih delitev v slovenskem narodnem telesu.

Netenje sovraštva med ljudi na vseh ravneh še kako hromi prepotrebno narodno enotnost za skupno dobro, razkrajja in razdvaja nepogrešljive človeške vire za boljše življenje slovenskih ljudi. Kako to premagovati? Vsekakor z udejanjanjem vrednot OF, ki so hkrati vrednote ZZB NOB Slovenije v naše delovanje in njihovim prenašanjem na rodove, ki prihajajo. Dozoreva čas, da slovensko ljudstvo s skoraj 32-letnega političnega odra demokratično odplakne ljudi, ki so polni zamer in predsodkov do slovenske

preteklosti ter za svoj politični obstoj potrebujejo slovenske ljudi, obrnjene drug proti drugemu, ne pa k skupnemu cilju. To dosežemo lahko le tako, da poživimo in posodobimo delovanje ZZB NOB Slovenije in jo iz zazrtosti v preteklost usmerimo k vprašanju, ki ljudi tarejo danes in tu in, ki jih napoveduje prihodnost. Da, temeljno poslanstvo ZZB NOB Slovenije je in bo odgovornost do zgodovinskega spomina in izkazovanje časti junakom osvobodilnega boja.

Vendar opozarjati moramo npr. tudi na to:

- da je večmesečno ogrožanje zdravja vse večjega števila pacientov, s strani manjše skupine zdravnikov, ki se sklicuje na ustavno pravico do stavke, vredna resnega razmisleka z vidika etičnih pravil Hipokratove prisege. Dovoljujem si izreči, da je pravica do zdravja in življenja nad pravico do stavke,
- da so v Sloveniji skrb in naložbe za starejše daleč pod povprečjem EU, da je bilo vsem vladam škoda denarja za to in, da zaradi nizkih plač niso izkoriščene domske zmogljivosti, skratka da ni niti kadrovskih, niti finančnih pogojev za delovanje zakona o dolgotrajni oskrbi in, da so premiki prepočasni in
- če želimo, da bodo mladi ohranili in okrepili naše vrste jih moramo podpreti pri vprašanjih, ki žulijo prav njih (npr.: Kje je tisoče obljubljenih stanovanj za mlade, kje so delovna mesta, kaj je z odpravo prekarnosti, kje je davčna razbremenitev plač, zakaj mladi strokovnjaki odhajajo v tujino, kje je socialna občutljivost do slovenskega delavca itd.).

Ne želimo živeti z občutkom krivde za kar se dogaja. Strahotne posledice vojn v Ukrajini in Gazi kažejo, da sedanje politične elite, ki vodijo svet, izgubljajo občutek za vrednote humanizma kot so: mir, človeško življenje in dostojanstvo. Ni jim mar za razpad mednarodnega pravnega reda, ki ji nastal po moriji 2. svetovne vojne. Pod pritiski kapitalskih interesov in pohlepa niso sposobni in ne želijo pogledati resnici v oči in izreči besede zločin proti človeštvu.

Svet se sooča z globoko moralno in demokratično krizo, ki od nepomirljivih globalnih političnih veljakov, vse bolj pronica do razjarjenih ljudskih množic, ki so utemeljeno razdražene, zaradi socialnih in migracijskih stisk, v katere jih peha brezobzirni neoliberalizem.

Slovenija mora ohraniti svoje dostojanstvo ter jasno obsoditi državna hudodelstva z besedo, ki jo vsi razumejo, to je genocid. To smo dolžni zaradi človeškega dostojanstva.....to smo dolžni tudi vsem borcem za svobodo, proti zavojevalcem brez človeške vesti.

ZZB NOB Slovenije mora postati družbeno angažirana organizacija, ki poleg odgovornosti za pošteno in častno obravnavanje preteklosti prevzema tudi del odgovornosti za prihodnost. Z življenjskimi vprašanji, ki tarejo mlade in stare mora ZZB, kot verodostojna civilna družba v družbenem diskursu, predstavljati vest vsakokratne oblasti. Pri tem mora izhajati iz vrednot OF, ki so v sodobni demokratični družbi med ljudmi, ki spoštujejo človekove pravice, pravno državo in demokracijo ter solidarnost in tudi obče človeške vrednote.

Želim vam prijetne praznične dni!